

AMPLIANT HORITZONS

MEMÒRIA 2017

www.ibb.url.edu

CONTINGUTS

1. Qui som / Què fem.....	6
2. Docència	8
3. Recerca	13
4. Assessorament	19
5. Projectió social	20
6. Projectió internacional	30
7. Biblioteca i Centre de Documentació	31
8. Informació econòmica	32
9. Agraïments	33

Redacció i Coordinació de la publicació:
Maria José Abella (Comunicació) mjabella@ibb.url.edu
Edita: Institut Borja de Bioètica
Ediciones Gráficas Rey
c/ Albert Einstein, 54, C/B,
Nau 14-15; 08940 Cornellà de Llobregat (Barcelona)

MARGARITA BOFARULL BUÑUEL, RSCJ
PRESIDENTA DEL PATRONAT DE L'IBB

És ocasió d'agraïment presentar la memòria de l'any, perquè presentar activitats i projectes és agrair a tantes persones que els fan possibles.

Entre les nombroses activitats que l'IBB ha dut a terme aquest any vull destacar l'organització, i acollida a la nostra seu, de la 2017 EACME Annual Conference, amb el tema "Justice in Health Care – Values in Conflict".

L'Institut Borja ha estat present a totes les Conferències de l'EACME (Associació Europea de Centres d'Ètica Mèdica) des del seu inici, ja que el Dr. Abel sj. en va ser un dels fundadors de l'Associació.

El tema de la justícia és un tema treballat abastament pel nostre Institut, i ha estat un tret diferencial de la Bioètica Europea.

L'alta participació en el congrés, la qualitat de les ponències, presentacions i pòsters, a més de l'alt grau de satisfacció expressada en les avaluacions han estat la millor gratificació a l'esforç que suposa organitzar un Congrés internacional d'aquestes dimensions.

L'any 2017 hem consolidat l'ampliació de l'oferta docent de l'Institut Borja. La formació permanent és també una de les missions de l'IBB, que concretem de diverses formes, com per exemple les sessions dels Updates en Bioètica que aborden temàtiques específiques que demanen actualització i reflexió permanents.

En el desig d'ampliar les col·laboracions per a fer un millor servei a les nostres societats l'IBB ha estat un dels membres fundadors del grup UNIJES de Bioètica, juntament amb Càtedra de Bioètica de la Universitat Pontifícia de Comillas, la Càtedra Andaluza de Bioètica de la Facultat de Teologia de Granada i la Facultat de Teologia de la Universidad de Deusto.

L'objectiu d'aquest grup és treballar conjuntament per una bioètica arrelada en els valors evangèlics i en la doctrina social de l'Església, compromesa amb els més vulnerables i amb el medi ambient. Tot això des del compromís social i eclesial de les nostres Institucions, i com una contribució a la formació de professionals competents i responsables, veritables agents d'humanització dels nostres entorns.

Per la implicació de l'Orde Hospitalari de Sant Joan de Déu en el nostre Patronat vull destacar

també la nostra participació, tant en el Comitè Científic i organitzador, com a través d'una Ponència, en el I Congrés Mundial de Bioètica de l'Orde Hospitalari que va tenir lloc al setembre a El Escorial (Madrid).

Seguim desenvolupant línies de col·laboració amb d'altres institucions d'arreu, especialment d'Europa i Llatinoamèrica. La memòria en dona compte de tot plegat.

Vull acabar mencionat el goig que ha suposat el merescut reconeixement al Patró de la nostra Fundació Dr. Joan Viñas i Sala, amb la concessió de la Insígnia d'Or de la Professió Mèdica atorgada pel Consell de Col·legis de Metges de Catalunya "per la seva dilatada trajectòria al servei dels valors del professionalisme mèdic, especialment per la defensa d'una deontologia al servei dels pacients. La Insígnia d'Or és el més alt reconeixement que pot atorgar el Consell a un professional." Així ho van fer constar en l'acte que es va dur a terme a la seu del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona.

El millor actiu que té l'Institut Borja de Bioètica són les persones, des dels Patrons, la Direcció, els treballadors, els professors, els Alumni, els diferents col·laboradors i els alumnes actuals.

Mirem endavant amb esperança i amb il·lusió. La tasca encomanada ens compromet amb goig.

MONTSERRAT ESQUERDA I ARESTÉ
DIRECTORA GENERAL

HELENA ROIG CARRERA
DIRECTORA ADJUNTA

Mentre que l'any 2016 va estar marcat per la celebració del 40è aniversari de l'Institut Borja de Bioètica, efemèride que va significar realitzar un balanç de quatre dècades de treball i una formulació de nous horitzons per al futur, l'any 2017 ha estat caracteritzat per la consolidació i l'avanç en les línies estratègiques iniciades el 2015 i que s'orienten a la consecució dels fins i valors de la missió: l'aposta per la formació de qualitat universitària, l'aportació a la societat mitjançant la investigació i la innovació basades en el diàleg crític i interdisciplinari com a metodologia de treball, i la col·laboració en xarxa amb altres centres i institucions que treballen en el camp de la Bioètica a tot el món.

A més de la consolidada oferta formativa universitària, amb les titulacions del Màster Europeu en Bioètica i els dos nous Títols d'Expert Universitari, un en *Bioètica Aplicada en l'Àmbit Clínic i Assistencial*, i un altre en *Ètica Aplicada a l'Acció Social*, de manera destacada, el 2017 ha vist la llum un nou espai de diàleg bioètic, IBB Alumni. IBB Alumni es converteix en el fòrum de trobada, participació en la reflexió i investigació bioètiques dels antics alumnes de l'Institut. Estem convençudes que el caràcter propi que la formació rebuda a l'Institut Borja de Bioètica imprimeix en els seus alumnes pot continuar expressant-se a través de la implicació dels seus antics alumnes en la seva vida professional i en les seves diverses relacions socials i, fins i tot personals.

Així mateix, també destaquem, en l'impuls cada vegada més gran cap a la nostra missió, la integració activa de l'Institut Borja de Bioètica en el nou Grup de Bioètica d'UNIJES, al costat de les càtedres de Bioètica de la Universitat Pontifícia de Comillas, de la Facultat de Teologia de Granada i de la Universitat de Deusto. Aquest nou Grup de Bioètica interuniversitari serà sens dubte un element major de pensament i investigació sobre els dilemes bioètics actuals, als que el nostre institut no és aliè en absolut.

Avançar i aprofundir en la nostra missió fundacional és la millor contribució actual a la visió de l'Institut Borja de Bioètica, és a dir, la configuració d'un món plenament humà on siguin tutelats els drets humans, respectat el medi ambient i lluitem per aconseguir unes relacions econòmiques justes, un ordre ecològic i de pau a tot el món.

1. Qui som i què fem?

L'Institut Borja de Bioètica-URL, fundat fa 40 anys (1976) per iniciativa del Dr. Francesc Abel i Fabre, s.j., va ser el primer centre específicament dedicat a la Bioètica que va haver a Europa. Des de l'any 2000 és institut universitari de la Universitat Ramon Llull (URL).

La missió de l'Institut Borja de Bioètica (IBB) és sensibilitzar la societat, assessorar, investigar i formar sobre el **deure de respectar la vida i la dignitat** humana, així com l'**entorn** natural, amb especial atenció als qui estan en situació de més **vulnerabilitat**.

Aquesta missió es desenvolupa en l'àmbit de la bioètica, des de l'humanisme cristià, mitjançant:

- L'estudi, la investigació i la reflexió per **crear coneixement**, promovent el diàleg fe-ciència-humanitats, al servei de la societat.
- La **formació** de persones compromeses socialment.
- La contribució al **debat** bioètic en els àmbits sanitari, social, eclesial, jurídic i polític.

L'IBB vol ser un centre universitari de referència en bioètica en l'àmbit clínic i de les ciències de la vida, amb vocació i projecció internacional i compromès amb un món més just i compassiu.

En aquesta Memòria trobareu el recull de les activitats que, amb aquesta finalitat, es van dur a terme durant l'any 2017.

EQUIP HUMÀ

PATRONAT

PRESIDENTA

MARGARITA BOFARULL BUÑUEL, RSCJ

VICEPRESIDENT

LLORENÇ PUIG PUIG, SJ

SECRETARI

XAVIER ABEL LLUCH

VOCALS

JOAN CARRERA CARRERA, SJ

JORDI CRAVEN-BARTLE LAMOTTE
DE GRIGNON

JOSÉ LUIS FONSECA BRAVO, OH

MIGUEL MARTÍN RODRIGO, OH

NATALIA ALICIA PÉREZ NEIRA

BERNABÉ ROBLES DEL OLMO

JOAN VIÑAS SALAS

DIRECCIÓ

DIRECTORA GENERAL

MONTSERRAT ESQUERDA I ARESTÉ

DIRECTORA ADJUNTA

HELENA ROIG CARRERA

EQUIP ACADÈMIC

L'equip acadèmic de l'Institut està format per professionals de diferents disciplines, com la Medicina, la Filosofia, la Teologia, la Infermeria o el Dret, que compaginen la seva dedicació a la bioètica amb el seu propi àmbit professional.

- JOAN BERTRAN MUÑOZ
- ESTER BUSQUETS I ALIBÉS
- JUAN ANTONIO CAMACHO DÍAZ
- FRANCISCO JOSÉ CAMBRA LASAOSA
- XAVIER CLÈRIES I COSTA
- JORDI CRAVEN-BARTLE LAMOTTE
DE GRIGNON
- VICTÒRIA CUSÍ I SÁNCHEZ
- PAU FERRER I SALVANS
- SABEL GABALDÓN FRAILE
- RAMON MA. NOGUÉS CARULLA
- JOAN ORDI FERNÁNDEZ
- JOSÉ JAVIER ORDÓÑEZ ECHEVERRÍA
- JOSEP RAMOS MONTES
- CARMEN RODRIGO DE LARRUCEA
- BEGOÑA ROMÁN MAESTRE

S'ha incorporat a l'equip acadèmic el Dr. DAVID LORENZO IZQUIERDO, llicenciat i doctor en Humanitats (àrea d'Ètica i Filosofia Política).

PERSONAL D'ADMINISTRACIÓ

SECRETARIA ACADÈMICA
ANNA ALONSO VILALTA

COMUNICACIÓ
MARIA JOSÉ ABELLA SÁNCHEZ

ADMINISTRACIÓ
NOELIA CARRO ESPAÑOL

2. Docència

FETS DESTACATS

XI SEMINARIO INTERNACIONAL DE BIOÈTICA AMB LA UNIVERSIDAD DEL DESARROLLO

7 i 8 de juliol de 2017. Aula Magna de la Clínica Alemana de Santiago de Chile

El 7 i 8 de juliol va tenir lloc el *XI Seminario Internacional de Bioética*, organitzat pel *Centro de Bioética* de la *Facultad de Medicina* de la *Universidad del Desarrollo* (Xile) i l'*Institut Borja de Bioètica-URL*. El seminari va tenir lloc a Santiago de Xile i enguany va celebrar la seva 11a edició. El seminari va comptar amb conferències de Montse Esquerda, directora de l'IBB, i Begoña Roman, doctora en filosofia i membre del seu equip acadèmic.

L'IBB PRESENTA UN NOU ESPAI DE DIÀLEG BIOÈTIC *IBB ALUMNI*

IBB ALUMNI neix com un servei de l'IBB als seus antics alumnes, amb la principal finalitat que puguin continuar participant activament i difonent l'estil de reflexió i diàleg propi de l'Institut. *IBB Alumni* té com a propòsit promoure el contacte humà, científic i professional entre els antics alumnes de l'Institut, així com possibilitar que aquest col·lectiu mantingui una estreta relació i col·laboració amb l'Institut Borja de Bioètica i pugui cooperar en el desenvolupament i difusió de les seves activitats.

ALTRES ACTIVITATS DOCENTS

MÀSTERS I POSTGRAUS

MÀSTER UNIVERSITARI EN BIOÈTICA

El Màster universitari en bioètica ofereix una formació interdisciplinària de gran qualitat, necessària per a poder identificar, clarificar i resoldre els principals problemes que planteja la vida humana en l'assistència sanitària i la recerca des d'una perspectiva ètica que permetrà als alumnes aprofundir en la seva formació com a professionals.

Hem de destacar que en resolució de 15 de setembre de 2017 del Consejo de Universidades va renovar l'acreditació del títol universitari oficial de Màster Universitari en Bioètica per la Universitat Ramon Llull.

TÍTOL D'EXPERT UNIVERSITARI EN BIOÈTICA APLICADA EN L'ÀMBIT CLÍNIC I ASSISTENCIAL

El títol d'Expert Universitari (TEU) en Bioètica Aplicada en l'Àmbit Clínic i Assistencial (15 ECTS) ofereix una formació en bioètica clínica, proporcionant tant una base de coneixements teòrics com, en un pla més pràctic, metodologia de resolució de casos clínics, així com formació en àmbits específics, en funció dels interessos de l'alumnat. S'ofereix en dues modalitats: semipresencial i online.

TÍTOL D'EXPERT UNIVERSITARI EN ÈTICA APLICADA A L'ACCIÓ SOCIAL I PSICOEDUCATIVA

L'IBB i la Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés ofereixen el títol d'Expert Universitari (TEU) en Ètica Aplicada a l'Acció Social i Psicoeducativa (15 ECTS). Aquest postgrau dona respostes a qüestions ètiques en la pràctica assistencial millorant el perfil dels professionals dedicats a l'acció social o psicoeducativa dotant-los d'eines per identificar i

resoldre les situacions que requereixen un abordatge des de l'ètica. S'ofereix en modalitat semipresencial.

CURSOS DE FORMACIÓ CONTINUADA

L' Institut Borja de Bioètica-URL ofereix diversos cursos de formació continuada adreçats a professionals i investigadors, en el camp de la bioètica i l'ètica aplicada a la recerca biomèdica.

Aquests cursos compten amb l'acreditació del Consell Català de la Formació Continuada de les Professions Sanitàries (CCFCPS)–Comisión de Formación Continuada del Sistema Nacional de Salud.

CURS INTENSIU D'ÈTICA I BONES PRÀCTIQUES CLÍNiques PER A L'INICI D'UN ESTUDI D'INVESTIGACIÓ (ONLINE)

L'IBB, compromès amb la formació en ètica de la recerca, imparteix aquest curs amb l'objectiu essencial de proporcionar als investigadors clínics una formació bàsica en la metodologia dels diferents tipus de recerca, especialment en l'aplicació de les Normes de Bona Pràctica Clínica.

És un curs *online* a disposició permanent dels investigadors, que el poden realitzar segons la seva disponibilitat.

CURS D'INICIACIÓ EN BIOÈTICA

Es tracta d'un curs bàsic amb l'objectiu de proporcionar coneixements elementals de la bioètica fonamental i clínica impulsant la reflexió sobre les qüestions ètiques relacionades amb la vida humana i amb els conflictes de valors que planteja sovint l'assistència sanitària i els processos biomèdics.

CURSOS *IN COMPANYY*

L'IBB imparteix també *Cursos in company*, és a dir, a petició d'institucions o centres sanitaris que sol·liciten formació en bioètica per als seus professionals de la salut o de l'àmbit social.

Aquests cursos personalitzats es dissenyen específicament per donar resposta a determinades propostes formatives com la fonamentació en bioètica clínica, les habilitats de comunicació amb el pacient, o el diàleg bioètic en els Comitès d'Ètica Assistencial. L'IBB també ofereix formació sobre la metodologia dels diferents tipus de recerca especialment en l'aplicació de les Normes de Bona Pràctica Clínica, o en Ètica per als professionals dels Serveis Socials.

III CURS INTENSIU D'ACTUALITZACIÓ EN BIOÈTICA: UPDATE

Aquest curs ofereix un espai en el qual s'aborden, des de l'ètica, les principals temàtiques d'actualitat en el món sanitari.

El Dr. Lailla a la sessió *Hi ha límits a la maternitat? Maternitat subrogada a debat*

El curs, acreditat pel CCFPCS, s'adreça a un públic divers: professionals que s'inicien en el món de la bioètica, exalumnes de l'Institut, membres de CEA i altres professionals interessats.

L'edició 2017 va abordar els següents temes d'actualitat:

- Hi ha límits a la maternitat?. Maternitat subrogada a debat.
- Aprendre a “no fer”, nous termes a conjugar: prevenció quaternària de prescripció, guies de “don’t do”.
- La gestió del rebuig al tractament: del dret del pacient a rebutjar a la gestió ètica per part dels professionals.
- Cal una ètica alternativa? Una reflexió sobre l’ètica en les medicines alternatives o complementàries.

UNIVERSITAT D’ESTIU RAMON LLULL

L’edició 2017 de la Universitat d’Estiu Ramon Llull va oferir la Jornada *Consentiment informat: de l’obligació legal a l’excel·lència ètica*, organitzada per l’Institut Borja de Bioètica.

El Dr. Rogelio Altisent impartint la conferència inaugural *Consentiment informat: nous horitzons des de la perspectiva ètica*

CURSOS PER COL·LABORACIÓ AMB EL DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Des de fa anys l’IBB col·labora amb el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya per promoure l’ètica en l’àmbit dels Serveis Socials.

En el marc d’aquesta col·laboració, durant l’any 2017 s’han impartit diverses conferències així com **3 Cursos especialitzats en ètica aplicada en l’àmbit de Serveis Socials**.

DOCÈNCIA EN COL·LABORACIÓ AMB ALTRES INSTITUCIONS ACADÈMIQUES

Durant 2017 s’han dut a terme les següents col·laboracions:

- **Curs de Bioètica per als residents de Medicina de Família i Comunitària (MFIC)**. Unitat Docent de MFIC Barcelona Ciutat-Institut Català de la Salut - Institut Borja de Bioètica.
- **Curs d’actualització en Bioètica: Diàlegs sobre bioètica**. Fundació Institut Interuniversitari InterAc Salut.
- **Curs de Postgrau i d’Extensió Universitària *Humanització i atenció espiritual en societats plurals***. EUI Sant Joan de Déu.

- **XXI Curs intensiu d'actualització en Pediatria.** Fundació Catalana de Pediatria.
- **Màster universitari en bioenginyeria.** Institut Químic de Sarrià-URL.
- **Máster Universitario en Bioética.** Universidad Pontificia de Comillas.
- **Magíster Interuniversitario en Bioética.** Universidad del Desarrollo (UDD; Chile) - Institut Borja de Bioètica.

- **XIII Curso Intensivo Internacional de Bioética.** Universidad del Desarrollo (UDD; Chile) - Institut Borja de Bioètica.

El **Magíster Interuniversitari de Bioètica** es desenvolupa mitjançant un programa del Centre de Bioètica de la Facultat de Medicina CAS-UDD amb un conveni acadèmic amb l'Institut Borja de Bioètica - Universitat Ramon Llull de Barcelona. Té una durada de 20 mesos i s'imparteix bi-anualment. El grau acadèmic és atorgat per la Universidad del Desarrollo.

La Dra. Montserrat Esquerda amb els alumnes xilens

3. Recerca

FETS DESTACATS

L'INSTITUT BORJA DE BIOÈTICA FORMA PART DEL NOU GRUP DE BIOÈTICA UNIJES

5 de maig de 2017. Universidad Pontificia de Comillas

F. Alarcos, J. de la Torre i Margarita Bofarull

La Universidad Pontificia de Comillas (UPCO) va acollir la presentació del nou Grup de Bioètica UNIJES, en el marc del XXXI Seminari Interdisciplinari de Bioètica que se celebra anualment a Madrid, organitzat per la Càtedra de Bioètica de la UPCO.

El grup de treball de Bioètica d'UNIJES està integrat per la *Càtedra de Bioètica de la UPCO*, l'*Institut Borja de Bioètica-URL*, la *Càtedra Andaluza de Bioètica* de la Facultat de Teologia de Granada i la *Facultad de Teología de la Universidad de Deusto*.

L'objectiu d'aquest grup és treballar conjuntament per una bioètica arrelada en els valors evangèlics i en la doctrina social de l'Església, compromesa amb els més vulnerables i amb el medi ambient. Es volen donar a conèixer des de la fonamentació de la fe cristiana i la raó, criteris per proveir d'arguments el diàleg social

en aquells dilemes bioètics en què estigui en joc la dignitat humana. Així mateix es promouran projectes d'investigació que donin resposta als reptes de les ciències biomèdiques i es formaran professionals en l'àmbit bioètic des de la responsabilitat, amb compromís eclesial i social.

L'INSTITUT BORJA DE BIOÈTICA-URL COORGANITZA EL CONGRÉS EUREC-ANCEI DE COMITÈS D'ÈTICA D'INVESTIGACIÓ

17 al 19 de maig de 2017. Auditori de l'Edifici Docent Sant Joan de Déu

Emili Bargalló, E. Doppelfeld, Toni Comín, Concepción Martín i Montse Esquerda en la presentació del Congrés

L'Institut Borja de Bioètica-URL va coorganitzar, juntament amb l'European Network of Research Ethics Committees, l'Associació Nacional de Comitès d'Ètica de la Investigació i Sant Joan de Déu Research Foundation el Congrés Europeu sobre el *Futur dels Comitès d'Ètica en Investigació a Europa: crear camí cap a la innovació*.

El Congrés va oferir l'oportunitat de buscar consensos que consolidin el futur de

l'ètica de la investigació en éssers humans i que puguin obrir nous camins de pensament per a una investigació cooperativa a Europa.

L'IBB REP UN AJUT DE LA CÀTEDRA ETHOS-URL A LA RECERCA

Es tracta d'un ajut a la recerca en ètica aplicada per treballar en el projecte Ètica i genètica: anàlisi ètic de l'edició genètica CRISPR.

L'IBB disposa d'un Grup de Recerca Emergent (*Grup Interdisciplinari de Bioètica -GIB*), reconegut per la Comissió de Recerca de la Universitat Ramon Llull que treballa temes d'actualitat en bioètica des de la reflexió interdisciplinària (ciències de la salut, filosofia, teologia, dret). Durant 2017 el GIB ha començat a treballar en aquest projecte.

L'INSTITUT PARTICIPA EN EL COMITÈ DE SELECCIÓ DEL 2n PREMI INTERNACIONAL FRITZ JAHRS D'INVESTIGACIÓ I PROMOCIÓ DE BIOÈTICA EUROPEA 2017

El Centre d'Excel·lència per a la Bioètica Integrativa de la Facultat d'Humanitats i Ciències Socials de la Universitat de Zagreb i el Centre de Documentació i Recerca Fritz Jahr per a la Bioètica Europea de la Universitat de Rijeka (Croàcia) varen convocar aquest premi.

El Premi Fritz Jahr es convoca anualment i es pot optar a nivell individual o institucional (i només a proposta d'altres individus o institucions) i destaca els èxits en la recerca i/o promoció de la Bioètica Europea.

Les candidatures varen ser avaluades pel Comitè de Selecció integrat també per l'Institut.

COL·LABORACIÓ EN LA REVISTA JAHN - EUROPEAN JOURNAL OF BIOETHICS

L'Institut està representat en l'*editorial board* i en l'*advisory board* d'aquesta publicació acadèmica.

COL·LABORACIÓ AMB LA REVISTA IBEROAMERICANA DE BIOÈTICA

La *Revista Iberoamericana de Bioètica* és una revista científica de periodicitat quadrimestral editada com un *Open Access Journal* per l'Institut Borja de Bioètica juntament amb altres setze centres universitaris de l'àmbit iberoamericà.

La *Revista Iberoamericana de Bioètica* va néixer amb l'objectiu de prestar un servei d'informació i formació al món de la bioètica iberoamericana des del rigor acadèmic. Pretén també ser una eina eficaç per a la formació integral dels alumnes en bioètica en diversos cursos, seminaris, màsters i programes de doctorat, així com de qualsevol professional interessat en la bioètica.

COEDICIÓ DEL RAMON LLULL JOURNAL OF APPLIED ETHICS

El *Ramon Llull Journal of Applied Ethics* és una revista de caire acadèmic publicada per la Càtedra Ethos-URL amb la col·laboració de l'Institut Borja de Bioètica.

L'IBB és co-editor del *Ramon Llull Journal of Applied Ethics*, juntament amb la Càtedra ETHOS-URL i Herder Editorial. Es tracta d'una revista de caire acadèmic editada íntegrament en anglès i inclosa en diverses bases d'indexació. Està dedicada a la publicació d'articles originals, seleccionats a través d'un acurat procés de revisió per parells, sobre ètiques aplicades, com ara bioètica, ètica organitzativa, ètica empresarial, ètica dels mitjans de comunicació, ètica i psicologia, ètica i noves tecnologies o Responsabilitat Social Corporativa.

PRESÈNCIA EN REUNIONS CIENTÍFIQUES

Durant 2017, l'IBB ha continuat present en rellevants reunions científiques, com ara la trobada anual de la *European Association of Centres of Medical Ethics (EACME)*, que va tenir lloc el mes setembre a Barcelona, o la trobada anual de l'*European Forum for Good Clinical Practices (EFGCP)*.

ALTRES ACTIVITATS DE RECERCA

REVISTA *BIOÈTICA&DEBAT*

La revista *Bioètica & Debat* pretén acostar l'actualitat de la reflexió bioètica, des del rigor i la fonamentació científica, al gran públic, en català i castellà.

La revista *Bioètica & debat*, de gran tradició en l'IBB, va néixer amb la finalitat d'abordar, de manera rigorosa i, alhora, divulgativa, tots els temes que interessen en el debat bioètic contemporani. Té una periodicitat quadrimestral i s'edita en dues llengües: castellà i català. Al llarg dels seus més de 20 anys d'història, i 81 números editats, *Bioètica & Debat* ha acostat la Bioètica a persones de diferents perfils: acadèmics, professionals, estudiants o altres persones interessades en la bioètica.

NÚMEROS PUBLICATS EN 2017

Núm. 79 (setembre-desembre 2016)
La transsexualitat medicalitzada: una mirada ètica

Editorial. La transsexualitat: el gènere a debat

La transsexualitat medicalitzada: una mirada ètica (Sabel Gabaldón)

Implicacions ètiques d'una col·lecció de mostres control de població pediàtrica

(Anna Codina, Victòria Cusi)
 Neuroteologia fonamental, una proposta ètica (Montserrat Escribano)
 Notícies
 Cas pràctic. Confidencialitat en situació de fi de vida (Anna González)
 Biblioteca. Bioètica: un nou paradigma (Sergio Ramos)
 Cinema. L'acció que convé. Sully (Tomás Domingo Moratalla)

(Montse Esquerda)
 Notícies
 Cas pràctic. Rebuig parcial de tractament (CEA Consorci Sanitari de Terrassa)
 Biblioteca. Viure èticament (Ester Busquets)
 Cinema. Fer-nos-en-càrrec. La noia desconeixuda (Tomás Domingo)

Núm. 80 (gener-abril 2017)
Salut mental i addiccions en el sistema de justícia juvenil: aspectes ètics

Núm. 81 (maig-agost 2017)
Monogràfic: El conflicte d'interessos en els professionals de la salut

Editorial. El respecte a l'autonomia encara ha d'anar més enllà
 L'adolescent amb problemes de salut mental i addiccions en el sistema judicial juvenil: aspectes ètics (Maria Ribas)
 Viatge a les entranyes de l'animalisme (Rafael Amo)
 La presa de decisions i el procés d'informació en nens i adolescents

Editorial. Conflicte d'interessos: el valor de la persona i del bé comú
 El conflicte d'interessos en els professionals de la salut (Autors: Gerard Carot, Xavier Vallès, Manuel Biodebat: Bonmatí. Adherits: Blanca de Gispert, Núria Puigbó, Maria Dolors Torruella, Joan Rovira)

PRODUCCIÓ ACADÈMICA

ARTICLES

- Bofarull M. **Bioètica del Concilio Vaticano II hasta hoy: oportunidades y límites.** Labor hospitalaria. 2017; 319: 74-83
- Busquets E. **Viure èticament.** Bioètica & debat: Tribuna oberta de l'Institut Borja de Bioètica. 2017; 80: 24.
- Codina A, Cusí V. **Implicacions ètiques d'una col·lecció de mostres control de població pediàtrica.** Bioètica & debat: Tribuna oberta de l'Institut Borja de Bioètica. 2016; 79: 9-13.
- Esquerda M. **La ética como responsabilidad de supervivencia.** Labor hospitalaria. 2017; 317: 61-69.
- Esquerda M, Nolla C. **La presa de decisions i el procés d'informació en nens i adolescents.** Bioètica & debat: Tribuna oberta de l'Institut Borja de Bioètica. 2017; 80: 14-19.
- Esquerda M, Pifarré J. **Ètica, salut, àmbit social: la gestió de la complexitat.** Educació social. Revista de intervenció socioeducativa. 2017; 66: 33-50.
- Esquerda M, Domingo F. **Casos clínics en paidopsiquiatria.** Taller en la: 22a Reunió Anual de la Societat Catalana de Pediatria; 6 i 7 de maig de 2017; Tortosa.
- Gabaldón S. **La transsexualitat medicalitzada una mirada ètica.** Bioètica & debat: Tribuna oberta de l'Institut Borja de Bioètica. 2016; 79: 3-8.
- Institut Borja de Bioètica. **Conflicte d'interessos: el valor de la persona i del bé comú.** Bioètica & debat: Tribuna oberta de l'Institut Borja de Bioètica. 2017; 81: 2.
- Institut Borja de Bioètica. **La transsexualitat: el gènere a debat.** Bioètica & debat: Tribuna oberta de l'Institut Borja de Bioètica. 2016; 79: 2.
- Institut Borja de Bioètica. **El respecte a l'autonomia encara a d'anar més enllà.** Bioètica & debat: Tribuna oberta de l'Institut Borja de Bioètica. 2017; 80: 2.
- Oro P, Esquerda M, Viñas J, Yuguero O, Pifarre J. **Síntomas psicopatológicos: estrés y burnout en estudiantes de medicina.** Educación Médica. 2017; 27 Diciembre 2017. Disponible a: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1575181317301717>
- San M, Roig H, Villalonga RM, Benito C, Torres M, Claret G, Robles B, Sans A, Alcorta A, Vivanco L. **Empatía, habilidades de colaboración interprofesional y aprendizaje médico permanente en residentes españoles y latinoamericanos que inician los programas de formación médica especializada en España. Resultados preliminares.** Atención Primaria. 2017; 49(1):6-12.
- Yuguero O, Marsal JR, Buti M, Esquerda M, Soler-Gonzalez J. **Descriptive study of association between quality of care and empathy and burnout in primary care.** BMC Medical Ethics. 2017; 18 (1): 54.
- Yuguero O, Forné C, Esquerda M, Pifarre J, Abadías MJ, Viñas J. **Empathy and burnout of emergency professionals of a health region: A cross-sectional study.** Medicine. 2017; 96 (37): e8030.
- Yuguero O, Marsal JR, Esquerda M, Soler-González J. **Occupational burnout and empathy influence blood pressure control in primary care physicians.** BMC Family Practice. 2017; 18 (1) : 63.
- Yuguero O, Marsal JR, Esquerda M, Vi-

vanco L, Soler-González J. **Association between low empathy and high burnout among primary care physicians and nurses in Lleida, Spain.** European Journal of General Practice. 2017; 23(1): 4-10.

COMUNICACIONS EN CONGRESSOS

- Esquerda M. Bioètica. **Conferència convidada al: XIII Curso Intensivo Internacional de Bioètica;** del 29 de maig al 3 de juny de 2017; Santiago de Chile.
- Esquerda M. **Entorno al duelo perinatal: miradas comunes.** Ponència al: XXVI Congreso de Neonatología y Medicina Perinatal - VI Congreso de Enfermería perinatal; del 27 al 29 de setembre de 2017; Zaragoza.
- Pifarré J, Cornejo J, Esquerda M. **Stigma and mental illness in mass media.** Comunicació al: 2017 EACME Annual Conference; del 7 al 9 de setembre de 2017; Barcelona.
- Yuguero O, Esquerda M, Pifarré J, Viñas J, Soler-González J. **Promote empathy, not only as an improvement for professional burnout, but a key element in the quality of care.** Comunicació al: 2017 EACME Annual Conference; del 7 al 9 de setembre de 2017; Barcelona.

INVESTIGACIÓ EN COL·LABORACIÓ AMB ALTRES INSTITUCIONS ACADÈMIQUES

L'IBB també desenvolupa investigació en col·laboració amb altres institucions acadèmiques. En aquest sentit, participa conjuntament amb la Universidad Pontificia de Comillas i amb la Universidad de Deusto/Deustuko Unibersitatea, en el marc de l'agregació Aristós Campus Mundus, en diversos estudis de recerca.

L'IBB manté un Conveni de col·laboració amb la *Fundación Rioja Salud*, a través del *Centro de Investigación Biomédica de La Rioja (CIBIR)*, per al desenvolupament conjunt d'activitats d'investigació en bioètica.

L'IBB també desenvolupa investigació en col·laboració amb el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya. En aquest sentit durant 2017 ha col·laborat en el desenvolupament de l'estudi *Constància de les actuacions del personal sanitari respecte al paper que juga el Document de Voluntats Anticipades en l'assistència al final de la vida* i del *Projecte per la avaluació de l'activitat del Comitès d'Ètica Assistencial (CEA) acreditats a Catalunya durant els anys 2016 i 2017 i implementació de la Xarxa online de CEA.*

4. Assessorament

ACTIVITATS D'ASSESSORAMENT

L'IBB PARTICIPA EN LA PLATAFORMA DE DIÀLEG DEL PROJECTE SPRINTT

El projecte SPRINTT és un assaig clínic amb l'objectiu de validar un paradigma d'intervenció en la identificació de les persones en situació de risc i avaluar les intervencions terapèutiques innovadores contra la debilitat física i la discapacitat motora.

El projecte compta amb una plataforma de diàleg o grup de treball, en la que participa l'IBB. Aquest grup està compost per pacients i cuidadors; professionals de la salut i experts científics; especialistes en ètica; i experts en seguretat, privacitat i bioinformàtica, emmagatzemament i ús de dades, tots ells provinents de diferents països.

L'objectiu del grup és supervisar el projecte d'investigació SPRINTT i abordar els diferents problemes que puguin sorgir en el seu desenvolupament, per tal que aquest projecte satisfaci adequadament les necessitats dels pacients i els professionals sanitaris.

PARTICIPACIÓ EN COMISSIONS, COMITÈS AESSORS I GRUPS DE TREBALL

- Comissió de Recerca en matèries de política científica de la Universitat Ramon Llull.
- Comitè d'Ètica de la Recerca de la Universitat Ramon Llull (CER-URL).

- Grup de treball del Comitè de Bioètica de Catalunya (CBC) per a comentar el nou Real Decret 1090/2015 sobre Assajos Clínics.
- Comissió de Deontologia del Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers de Barcelona.
- Comissió Deontològica del Col·legi Oficial de Metges de Lleida.
- Comitè d'Avaluació de Medicaments d'Utilització Hospitalària (CAMUH), depenent de l'Agència d'Avaluació de Tecnologia i Recerca Mèdiques (AATRIM) del Servei Català de la Salut.
- Grup de Treball conjunt AEMPS (Agencia Española de Medicamentos y Productos Sanitarios)-CEIm (Comitè de Ètica de la Investigació con medicamentos) per a l'elaboració i manteniment del *Memorando de Colaboración e Intercambio de Información entre la Agencia Española de Medicamentos y Productos Sanitarios y los Comités de Ètica de la Investigación con medicamentos*, amb l'objectiu d'establir les responsabilitats respecte a l'avaluació d'assaigs clínics. Grupo de Coordinación de Ensayos Clínicos de los CEIm.

COMITÈS D'ÈTICA ASSISTENCIAL I COMITÈS D'ÈTICA D'INVESTIGACIÓ CLÍNICA

- CEA de l'Hospital Sant Joan de Déu (Esplugues de Ll.)
- CEA de l'Hospital Sant Joan de Déu (Martorell)
- CEA del Parc Sanitari Sant Joan de Déu (Sant Boi de Ll.)
- CEIC de la Fundació Sant Joan de Déu
- CEIC de la Clínica Eugin

5. Projeció Social

La missió de l'IBB inclou la contribució al debat bioètic en els àmbits sanitari, social, eclesial, jurídic i polític, amb l'objectiu de construir un món més just i compassiu. Per això l'IBB participa, sovint com a organitzador, en diferents actes, jornades i conferències, on pugui donar-se el diàleg bioètic, des de la riquesa que proporciona la pluralitat que caracteritza la nostra societat.

ACTES, JORNADES I CONFERÈNCIES ORGANITZATS O CO-ORGANITZATS PER L'IBB

I JORNADA DE COMITÈS D'ÈTICA I ESPAIS DE REFLEXIÓ ÈTICA DE SERVEIS SOCIALS

2 de juny de 2017. Sala d'actes de la Casa del Mar de Barcelona

L'Institut Borja de Bioètica-URL juntament amb el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies van organitzar aquesta Jornada impulsada pel Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya que es va celebrar a la Sala d'actes de la Casa del Mar de Barcelona.

La Jornada, que va reunir a més de 200 professionals membres de Comitès d'Ètica i d'Espais de Reflexió Ètica en Serveis d'intervenció Social, va voler conèixer els comitès d'ètica públics de l'àmbit dels serveis socials d'altres comunitats oferint un espai de trobada i intercanvi.

Begoña Roman, Dolors Bassa i Helena Roig inaugurant la Jornada

Presentació dels Comitès d'Ètica: 7 diferents visions

L'INSTITUT BORJA DE BIOÈTICA-URL VA CELEBRAR EL CONGRÉS ANUAL DE L'EUROPEAN ASSOCIATION OF CENTRES OF MEDICAL ETHICS A BARCELONA

7 a 9 de setembre de 2017. Auditori de l'Edifici Docent Sant Joan de Déu

L'Institut Borja de Bioètica-URL i l'European Association of Centres of Medical Ethics (EACME) van organitzar la *2017 EACME Annual Conference*, que es va celebrar els dies 7 al 9 de setembre a l'Edifici Docent Sant Joan de Déu a Barcelona. Aquest congrés internacional va reunir durant aquests dies més de 200 persones de l'àmbit de la bioètica.

Sota el lema ***Justice in Health Care – Values in Conflict***, la *2017 EACME Annual Conference* va tractar sobre els conflictes de la justícia en l'àmbit de la salut a través de quatre grans blocs temàtics: *Determinants de la Salut; Sistemes Sanitaris, al servei de què?; Justícia i Vulnerabilitat, i rol dels professionals i de la recerca.*

Durant la inauguració la presidenta del Patronat de l'Institut Borja de Bioètica,

Margarita Bofarull RSCJ, va donar la benvinguda als membres de la taula i en especial a **Ruud Ter Meulen**, president de l'*European Association of Centres of Medical Ethics* (EACME), per haver escollit l'Institut Borja de Bioètica-URL com a organitzador de la seva conferència anual. **Margarita Bofarull** va fer una referència expressa als atemptats terroristes que van colpejar el propassat mes d'agost Barcelona, destacant la solidaritat de la població catalana i va tenir un sentit record a totes les víctimes i els seus familiars. També va destacar la importància de Francesc Abel, SJ en la difusió de la bioètica a Europa i la creació de l'Institut Borja de Bioètica l'any 1976.

Ruud ter Meulen, president de l'EACME, va recordar que aquesta és la 3a ocasió en que l'IBB és amfitrió de la EACME Annual Conference. Finalment, va donar les gràcies a l'equip de l'Institut per la magnífica organització de l'esdeveniment i a tots els assistents.

El rector de la URL, **Josep Maria Garrell**, va destacar la disciplina de la bioètica com una de les branques més importants del coneixement social i la feina feta al llarg dels anys per l'Institut Borja de Bioètica. Va donar les gràcies a l'EACME per haver escollit Barcelona, i concretament haver confiat la organització a l'IBB i a la URL per acollir l'esdeveniment. Va ressaltar que per a la Universitat Ramon Llull és un orgull tenir com a institució federada l'IBB, un dels més importants instituts de bioètica del món i un referent a nivell europeu. Va acabar felicitant tot l'equip per la bona i magnífica organització del congrés desitjant a tots els assistents que gaudeixin del mateix i donant als ponents les gràcies per participar-hi.

Tot seguit es va donar pas al lliurament del **premi Paul Schotsmans**. El propi **Paul Schotsmans** va explicar que l'objectiu del premi és reconèixer i donar su-

port als joves investigadors en bioètica, i va animar-los a seguir endavant. Aquest 2017 el premi ha recaigut a mans de **Alexandra Gasparetto**, investigadora italiana, que va agrair al comitè el premi .

El visionat de l'audiovisual *40 anys al servei de la bioètica* va posar el punt i final a l'acte inaugural.

La Justícia en l'àmbit de la Salut a debat

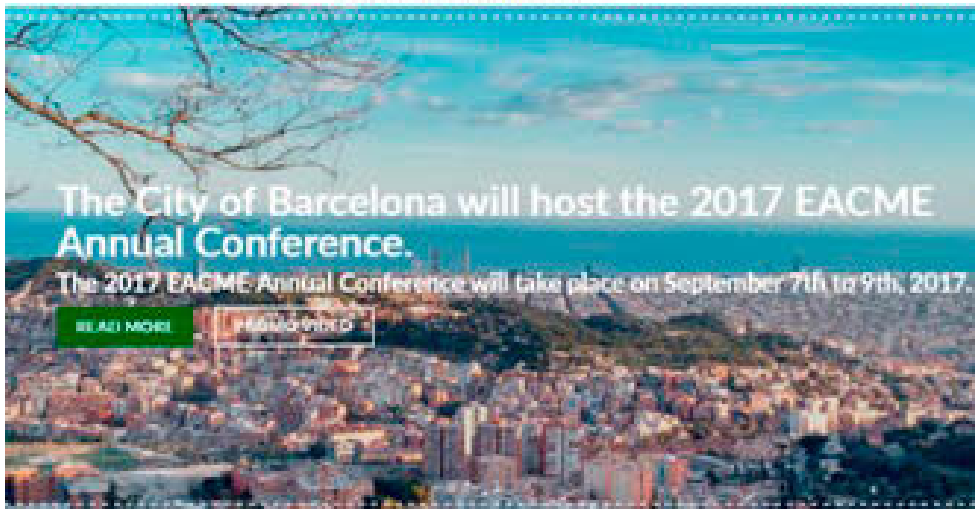
Durant tres dies es van dur a terme més de 130 comunicacions orals i pòsters. A més es van impartir les següents conferències magistrals: "The normative significance of social determinants of Health" per **Thomas Schramme** (Universitat de Liverpool) que va parlar sobre la vinculació de la salut pública als debats sobre l'ètica, i la justícia social; *Health Care Systems – At the Service of What?* per **Yvonne Denier** (Universitat de Lovaina) va intentar respondre la pregunta: Com es pot incloure l'atenció a la salut en una teoria integral de la justícia amb un equilibri acceptable entre eficiència, justícia i cura?; i *Justice and Vulnerability*

per part de **Begoña Roman** (Institut Borja de Bioètica-URL), que va parlar sobre la vulnerabilitat que caracteritza l'ésser humà, la justícia com a resposta, i la bioètica que promou l'autonomia per superar la dependència.

Finalment el congrés va cloure amb la taula rodona **Quaternary Prevention or first do not harm** que van integrar **Marc Jamouille** (Universitat de Lieja), **Ricardo la Valle** (Universitat de Buenos Aires), **Miguel Pizzanelli** i **Daniel Widmer** (Universitat de Lausana). El concepte de *Prevenició Quaternària* va ser encunyat per **Marc Jamouille** fa una dècada enfront l'excessiva medicalització i per promoure la justícia en l'atenció de la salut, reivindicant que és necessari un nou model de medicina i un nou pacte amb la societat.

L'Institut Borja de Bioètica-URL, com a institució fundadora de l'Associació de Centres d'Ètica Mèdica (EACME), va participar activament durant el Congrés de la EACME del seu consell de direcció així com de la Assemblea General.

2017 EACME Annual Conference

[Web del Congrés](#)

Galeria fotogràfica 2017 EACME Annual Conference

X JORNADA D'ACOMPANYAMENT AL DOL I A LA MALALTIA: 10 anys acompanyant

17 de març de 2017. Universitat de Lleida

La Facultat de Medicina de la Universitat de Lleida, els Grups d'Acompanyament al Dol de Lleida i l'Institut Borja de Bioètica van organitzar la Jornada **Com ajudar als nens en el dol**.

Montserrat Esquerda, directora general de l'Institut Borja de Bioètica-URL va intervenir en la taula rodona *Mirant cap al futur, on estem? Cap a on hauríem d'anar?* amb la conferència *Com ajudar als nens en el dol*.

III REUNIÓ DE FUNDACIONS DE TECNOLOGIA I RECERCA DE LA COORDINADORA CATALANA DE FUNDACIONS

L'Institut és membre de la Comissió de Tecnologia i Recerca de la Coordinadora Catalana de Fundacions.

ELS CAFÈS DE LA RECERCA DE LA COORDINADORA CATALANA DE FUNDACIONS

L'IBB també ha participat en l'organització dels Cafès de la Recerca de la Coordinadora Catalana de Fundacions. Enguany se n'han celebrat dos:

- 15 de febrer de 2017. Sr. Francesc Ramon Subirada. Director general de Recerca de la Generalitat de Catalunya.
- 13 de juny de 2017. "L'impacte econòmic i social de la recerca: Eines per orientar la recerca cap a l'obtenció de resultats". Enric Escorsa, CEO de la consultora IALE Tecnologia.

XI SEMINARI INTERNACIONAL DE BIOÈTICA

Juliol de 2017. Aula Magna de Clínica Alemana de Santiago de Chile

El Centro de Bioética de la Facultad de Medicina Clínica Alemana de la Universidad de Desarrollo (Xile) i l'Institut Borja de Bioètica-URL organitzen cada any aquest seminari que enguany va celebrar la seva onzena edició amb el títol de **Bioètica i Vulnerabilitat**.

I CONGRÉS MUNDIAL DE BIOÈTICA DEL ORDE HOSPITALARI SANT JOAN DE DÉU

11 a 14 setembre Madrid, El Escorial

El Congrés va ser organitzat per la Comisión Interprovincial de la Orden en España en coordinació amb la Comisión General de Bioética. L'Institut va col·laborar-hi activament.

Margarita Bofarull, presidenta del Patronat de l'IBB, va presentar la ponència *Bioética del Concilio Vaticano II hasta hoy: oportunidades y límites*. També va participar del seu Comitè Científic i Organitzador.

XXXII JORNADES DE BIOÈTICA UNIVERSITAT DE LLEIDA- INSTITUT BORJA DE BIOÈTICA

23 i 25 d'octubre de 2017 Aula Magna de la Facultat de Medicina de la Universitat de Lleida

El departament de Cirurgia de la Facultat de Medicina de la Universitat de Lleida

i l'Institut Borja de Bioètica organitzen cada any aquestes jornades.

Montse Esquerda, directora general de l'IBB, va participar amb la conferència Ètica i *medicines complementàries*.

Sabel Gabaldón, membre de l'equip acadèmic de l'IBB, va impartir la conferència *Una mirada ètica a la transsexualitat*.

CONFERÈNCIES EN ACTES I JORNADES

- LA CONFIDENCIALITAT I L'ÚS RESPECTUÓS DE LES DADES. LÍMITS ÈTICS U JURÍDICS DEL SECRET PROFESSIONAL. 17a Jornada del Pràcticum. Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés.
- LA DISPONIBILITAT DE LA PROPIA VIDA. Institut d'Estudis Ilerdencs. Diputació Lleida.
- L'ÈTICA DE LA URGÈNCIA, LA URGÈNCIA DE L'ÈTICA. Jornada d'actualització protocols d'actuació en accidents amb múltiples víctimes. Repercussions ètiques a l'emergència. Societat Catalana de Medicina d'Urgències i Emergències. Barcelona.
- MORIR A CASA O MORIR A URGÈNCIES. Atenció a Urgències del pacient amb malaltia neoplàsica. Societat Catalana de Medicina d'Urgències i Emergències. Barcelona.
- TALLERS DE TREBALL: MAPA DE CONFLICTES ÈTICS; METODOLOGIA; ELS ERESS MÉS ENLLÀ DELS CASOS. RECOMANACIONS I PROTOCOLS. Ètica en la intervenció: oportunitat o moda? I Jornada d'Ètica en l'Acció Social a les Terres de Lleida.
- SALUT MENTAL INFANTO-JUVENIL: INCORPORANT MIRADES. I Jornada de Salut Mental i l'Educació Social: L'atenció des de la pràctica professional. Centres Residencials i d'Acollida i Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil de SJD Terres de Lleida.
- CONSENTIMENT INFORMAT I PLANIFICACIÓ DE VOLUNTATS ANTICIPADES. Jornada Espiritualitat i apoderament. Parc Sanitari Sant Joan de Déu. Sant Boi Ll.
- DEBATE BIOÉTICA Y LEGALIDAD. RESOLUCIÓN DE PROBLEMAS PLANTEADOS. Forum de Biobancos Pediátricos. Biobanco del Hospital Sant Joan de Déu. Barcelona.
- CURRÍCULUM, CIÈNCIA I DESPERSONALITZACIÓ. Taula rodona "El context de la relació clínica. Una medicina sense rostre?" V Jornada CEA PSSJD Sant Boi Ll.
- DECISIONS DIFÍCILS AL FINAL DE LA VIDA: ESTEM PREPARATS? Jornada de Bioètica "Parlem de nous drets i deures?". Hospital Comarcal Sant Jaume de Calella.
- ÈTICA, AUTONOMIA I CONTENCIONS A L'ASSISTÈNCIA SANITÀRIA. IX Jornada de Reflexió Bioètica "Ès possible una assistència sense contencions". CEA Hospital Sagrat Cor. Germanes Hospitalàries Martorell.
- CAR-T CELL THERAPY FOR CANCER: ETHICS, LEGISLATION AND FUTURE PROSPECTS. Group Discussion. Targeted Cancer Therapies. Different Approaches, Common Goals. Associació de Biotecnòlegs de Catalunya (ASB-TEC).
- CONFERÈNCIA INAUGURAL ACTE PRESENTACIÓ DEL CODI DEONTOLÒGIC DEL COTOC (Col·legi de Terapeutes Ocupacionals de Catalunya). Barcelona.

- CASOS CLÍNICS. Present i futur de l'oncologia "On hi encabim l'ètica?". Hospital Hestia Balaguer. Lleida.
- ASPECTES ÈTICS DEL SOBRECTAMENT SOBREDIAGNÒSTIC. VIII Seminari de Bioètica + Medicina, és sempre millor?. CEA ALTHAIA. Xarxa Assistencial Universitària Manresa. Barcelona.
- MENOR I MADUR: ÉS POSSIBLE?; I PARLEM DE COMPETÈNCIA MENTAL. Jornada Competència mental en l'adult i el menor: concepte, problemes i abordatge. CEA Hospital Comarcal del Pallars. Tremp. Lleida.
- EL TRACTAMENT DEL DOL EN ELS INFANTS. IV Jornada de Treball. Atenció Primària de Salut Mental Infantil i Juvenil. Sant Joan de Déu Terres de Lleida. ICS, Gerència Territorial Alt Pirineu-Aran.
- COMPETÈNCIA CLÍNICA. Taula rodona De què parlem...ampliem la perspectiva conceptual. II Jornada del Comitè d'Ètica Assistencial del Consorci Sanitari de Terrassa.
- LOS CUIDADOS MÁS ALLÁ DE LA PRÁCTICA DIARIA: INVESTIGACIÓN Y ÉTICA. Seminario de Innovación en atención primaria. SIAP "Cuidados y salud: cultura, género, profesión, sociedad y valores". Lleida.
- COMPATIBILITZAR ÈTICA I LEGALITAT; LES DIGNITATS EN EL MORIR: ELS DIFERENTS REGISTRES DE LA MORT DIGNA. Taula debat Fundació Santa Eulàlia i Catalònia Fundació Creativa. L'Hospitalet de Llobregat.
- BIOÈTICA Y PSIQUIATRIA. UNA AYUDA PARA LA TOMA DE DECISIONES EN CASOS CLÍNICOS COMPLEJOS. X Congreso Nacional de Psiquiatría. Barcelona.
- L'ÈTICA EN LA INTERVENCIÓ SOCIAL EN L'ÈPOCA DE LA POSTVERITAT. Conferències DIXIT Barcelona.

VISITES INSTITUCIONALS

Gabriela Irrazábal

31 de gener de 2017

La Dra. Gabriela Irrazábal, és doctora en Ciències Socials de la Universidad de Buenos Aires i membre investigador del Consejo Nacional de Investigaciones Científicas y Técnicas de Argentina. La Dra. Irrazábal va voler conèixer el treball de l'Institut com a gran referent a Llatinoamèrica.

Gmà. Jesús Etayo Arrondo

16 de març de 2017

Durant el primer trimestre de l'any va tenir lloc la Visita Canònica General a la Província de Aragón-San Rafael de la Orden Hospitalaria de San Juan de Dios del Gmà. Jesús Etayo Arrondo, Superior General, on va tenir l'oportunitat de reunir-se amb la direcció de l'IBB per conèixer més a prop els projectes que s'estan portant a terme.

Fabio Alberto Garzón

Del 18 a 22 d'abril de 2017

L'Institut Borja de Bioètica (IBB)-URL va rebre la visita del Dr. Fabio Alberto Garzón, doctor en filosofia, màster en Bioètica Clínica y Fundamental de la Universidad de Chile y la Organización Panamericana de la Salud, docent del Departament d'Humanitats de la Universidad Militar Nueva Granada i editor de la Revista Latinoamericana de Bioètica. El Dr. Garzón és membre de nombroses associacions entre les més importants: Federación Latinoamericana y del Caribe de Instituciones de Bioètica (FELAIBE), Asociación Nacional Colombi-

ana de Bioètica (ANALBE), Sociedad Internacional de Bioètica (SIBI).

Olga Torres

14 de setembre de 2017

La Dra. Olga Torres, membre del Comitè Nacional de Bioètica de Cuba, ens va tornar a visitar per estrènyer els llaços amb l'Institut.

Jaime Oraá, SJ

6 d'octubre de 2017

El President de UNIJES (Universidades Jesuitas), Jaime Oraá, SJ, ens va fer una visita institucional.

GUARDÓ PROFESSIONAL

Joan Viñas i Salas

29 de novembre de 2017

El Col·legi de Metges de Barcelona va celebrar l'Acte de lliurament dels Premis a l'excel·lència professional. Un dels guardonats va ser el Dr. Joan Viñas i Salas, Patró de l'Institut Borja de Bioètica, que va rebre la insígnia d'or de la professió.

El Dr. Joan Viñas Sala durant el seu parlament

COMUNICACIÓ

En 2017 el Departament de Comunicació ha treballat per reforçar la comunicació com a eina estratègica per potenciar els diferents àmbits d'actuació de l'Institut Borja de Bioètica principalment en docència, recerca i projecció social.

El web institucional www.ibb.url.edu, el portal **Bioètica & debat**, i el **newsletter** digital de l'IBB, de publicació bimensual, ens ajuden a posicionar-nos com a referent en la disciplina de la bioètica i continuar consolidant la reputació institucional.

Apostem per les noves tecnologies de difusió de la informació. Així les **xarxes socials** esdevenen una important eina de divulgació del coneixement de l'Institut que gestiona dos perfils a **Twitter** ([@IBBioetica](https://twitter.com/IBBioetica), [@BibliotecaIBB](https://twitter.com/BibliotecaIBB)) i una pàgina a **Facebook** (facebook.com/InstitutBorjadeBioetica/), a més d'un canal a **Youtube**. Des dels diferents comptes, es van incrementant el nombre de seguidors que ja compten amb més de 4.000 seguidors.

En la pàgina següent trobareu una infografia del treball realitzat durant 2017 amb les diferents eines de comunicació digital de l'IBB.

COMUNICACIÓ EN LÍNIA

L'INSTITUT BORJA DE BIOÈTICA PÚBLICA DIÀRIAMENT
CONTINGUT A LES XARXES SOCIALS I ALS SEUS PORTALS WEBS

WEB

VISITES: 205.761
USUARIS MENSUALS: 17.147
NOTES PREMSA: 4
ACTES AGENDA: 71
NEWSLETTERS ENVIADES: 5
SUBSCRIPTORS NEWS: 20.600

www.ibb.url.edu

PORTAL

VISITES: 179.112
USUARIS MENSUALS: 14.926
ARTICLES: 447
ENLLAÇOS RECURSOS: 14
ENLLAÇOS LLIBRES: 43
ACTES AGENDA: 71

www.bioetica-debat.org

FACEBOOK

SEGUIDORS: 709
POSTS PUBLICATS: 880

www.facebook.com/InstitutBorjadeBioetica/

TWITTER

SEGUIDORS: 2.039
TUI TS PUBLICATS: 721
[@IBBioetica](https://twitter.com/IBBioetica)

TWITTER

SEGUIDORS: 1.286
TUI TS PUBLICATS: 514
[@BibliotecalBB](https://twitter.com/BibliotecalBB)

YOUTUBE

SUBSCRIPTORS: 13
VIDEOS PENJATS: 1

IBBioetica Bioetica

L'IBB ALS MITJANS DE COMUNICACIÓ

M. Esquerda "Maternitat per subrogació: un negoci o un dret?". Declaracions. Diari ARA 30/4/2017

Maternitat per subrogació: un negoci o un dret?

El moviment antisubrogació es fa més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya

16 de juliol de 2017
El moviment antisubrogació es fa més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya. Els moviments antisubrogació es fan més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya. Els moviments antisubrogació es fan més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya.

16 de juliol de 2017
El moviment antisubrogació es fa més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya. Els moviments antisubrogació es fan més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya.

16 de juliol de 2017
El moviment antisubrogació es fa més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya. Els moviments antisubrogació es fan més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya.

16 de juliol de 2017
El moviment antisubrogació es fa més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya. Els moviments antisubrogació es fan més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya.

16 de juliol de 2017
El moviment antisubrogació es fa més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya. Els moviments antisubrogació es fan més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya.

16 de juliol de 2017
El moviment antisubrogació es fa més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya. Els moviments antisubrogació es fan més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya.

16 de juliol de 2017
El moviment antisubrogació es fa més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya. Els moviments antisubrogació es fan més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya.

Genètica, ètica i estètica

16 de juliol de 2017
El moviment antisubrogació es fa més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya. Els moviments antisubrogació es fan més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya.

16 de juliol de 2017
El moviment antisubrogació es fa més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya. Els moviments antisubrogació es fan més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya.

El disgust dels escanyapobres

16 de juliol de 2017
El moviment antisubrogació es fa més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya. Els moviments antisubrogació es fan més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya.

INFORMATIVA El reglamento europeo de ensayos clínicos marca nuevos tiempos

16 de juliol de 2017
El moviment antisubrogació es fa més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya. Els moviments antisubrogació es fan més consistent amb el dret perquè s'explicita a Espanya.

Pau Ferrer "El reglamento europeo de ensayos clínicos marca un cambio de época con retos clínicos". Declaracions. Diario Médico 18/5/2017

M. Esquerda "Genètica, ètica i estètica" Diari ARA 16/08/2017

6. Projecció Internacional

En un món globalitzat cada vegada té més sentit el treball en xarxa amb altres institucions d'arreu del món. El IBB ha consolidat i ampliat en els darrers anys la seva xarxa de relacions internacionals, tant pel que fa a la docència, com a la recerca o l'assessorament.

XARXES INTERNACIONALS DE BIOÈTICA

EUROPEAN ASSOCIATION OF CENTRES OF MEDICAL ETHICS (EACME)

L'IBB és membre de la European Association of Centres of Medical Ethics (EACME), de la qual n'és, a més fundador. Com a tal, participa cada any de les trobades anuals d'aquesta associació així com en les decisions estratègiques sobre la mateixa.

Aquest any, a més, va co-organitzar el seu congrés anual a Barcelona.

EUROPEAN FORUM OF GOOD CLINICAL PRACTICES

L'IBB també és membre de l'European Forum for Good Clinical Practice (EFGCP), una entitat sense ànim de lucre, fundada per i per a professionals de la recerca biomèdica, amb l'objectiu de promoure l'ètica de la recerca i l'ús habitual d'alts estàndards de qualitat en tots els estadis de la recerca biomèdica al llarg de tota Europa.

EUROPEAN CLINICAL ETHICS NETWORK (ECEN)

L'Institut participa en aquesta Xarxa Europea d'Ètica Clínica constituïda en 2005 amb la finalitat de compartir activitats en aquest àmbit. Es tracta d'un grup de treball integrat per 27 membres de 12 països europeus que es reuneixen dues vegades l'any.

CONVENIS INTERNACIONALS AMB ALTRES INSTITUCIONS

L'IBB manté convenis internacionals amb algunes institucions amb l'objectiu de desenvolupar projectes conjunts en docència, recerca i assessorament:

- Conveni de col·laboració amb la **Universidad de Desarrollo (Santiago de Chile)** – *Centro de Bioètica de la Facultad de Medicina*, per impartir el *Magíster Interuniversitario de Bioètica* i organitzar el *Seminario Internacional de Bioètica*.
- Conveni de col·laboració amb la **Universidad Ces (Colòmbia)** per a la cooperació acadèmica i cultural en l'àmbit de la bioètica.
- Conveni de col·laboració amb la **Universidad Centreamericana (UCA) de Nicaragua** per desenvolupar cursos i títols en Bioètica promovent l'intercanvi acadèmic i cultural d'estudiants, docents i investigadors.

7. Biblioteca i Centre de Documentació

El fons documental i bibliogràfic de l'Institut Borja de Bioètica-URL constitueix la biblioteca especialitzada en bioètica més important d'Europa.

La Biblioteca i Centre de Documentació en Bioètica forma part de la Xarxa de biblioteques de la Universitat Ramon Llull i com a tal és present a:

Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya

Catàleg de Publicacions Periòdiques en Biblioteques de Ciències de la Salut Espanyoles

La Biblioteca en xifres:

Durant l'any 2017 s'han incorporat **25 nous llibres**.

El fons de l'hemeroteca ofereix **196 títols individuals de revistes** (inclouent-hi donacions i compres) en paper. En aquest fons de revistes cal destacar-ne les més importants en bioètica: *American Journal of Bioethics*, *The Hastings Center Report* i *Bioethics*.

La Biblioteca també està present a *Dialnet* i a *RACO* (Revistes Catalanes amb Accés Obert) perquè s'hi indexen revistes pròpies com *Bioètica & debat* i també *Ramón Llull Journal of Applied Ethics*.

Durant 2017 s'han realitzat:

- **39 préstecs de llibres a usuaris de la URL**
- **30 préstecs de llibres a biblioteques del CSUC**
- **20 peticions d'articles** a través del Servei d'Obtenció de Documents a les diferents biblioteques.

Aquest any s'ha proporcionat resposta a **22 consultes** de suport a la recerca tant a alumnes com a professionals de l'Institut Borja de bioètica.

S'ha elaborat la Carta de Serveis de la Biblioteca per als diferents tipus d'usuaris.

8. Informació Econòmica

BALANÇ DE SITUACIÓ

a 31/12/2017, expressat en €

ACTIU

Actiu no corrent 1.273.176,17

Immobilitzat intangible 1.260,30

Immobilitzat material 7.467,89

Inversions immobiliàries 82.459,20

Inversions financeres a ll.t. 1.181.988,78

Actiu corrent 508.830,18

Existències 11.900,00

Realitzable 148.061,03

Inversions financeres a c.t. 1.077,41

Disponibile 345.450,57

Despeses anticipades 2.341,16

TOTAL: 1.782.006,35

PASSIU I PATRIMONI NET

Patrimoni net 1.716.561,01

Fons propis 1.628.765,15

Resultats -75.230,52

Subvencions 87.795,86

Passiu no corrent 370,00

Passiu Corrent 65.075,34

Ing. Anticipats 36.452,18

Exigible 28.623,16

TOTAL: 1.782.006,35

9. Agraïments

Volem agrair l'esforç de totes aquelles persones i institucions que fan possible portar endavant el nostre treball. Per descomptat, a tot l'equip humà de l'Institut, personal i col·laboradors, sense els quals no seria possible res del que fem.

Volem agrair també el suport rebut per part de diverses institucions privades i administracions públiques catalanes que ens han fet mereixedores de la seva confiança.

Gràcies a tothom.

Orde Hospitalari de Sant Joan de Déu

Jesuïtes Catalunya

Obra Social "la Caixa"

Generalitat de Catalunya:

- Departament de Benestar Social i Família
- Departament de Salut

CONTACTEU-NOS:

INSTITUT BORJA DE BIOÈTICA

C/ Santa Rosa, 6

08950 Esplugues de Llobregat
(Barcelona)

Tel. + 34 93 600 61 06

bioetica@ibb.url.edu

www.ibb.url.edu

UNIVERSITAT RAMON LLULL

AMPLIANT HORITZONS